

Regional konflikt och militär upprustning

Realismens maktbalans i regionala konflikter

Abstract

This essay focuses on the effects that regional conflicts may have on rearmament in the affected region and its neighbors. To this end the two conflicts we will be discussing are the Russo-Georgian war and the invasion of Crimea from the perspective of Kenneth Waltz realism in international relationships theory due our hypothesis being that in a matter of self preservation countries would be more inclined to invest more into their defense as the perceived risk of war increases due to conflicts in their surrounding area. The countries in question that we've decided to include in this paper are Latvia, Poland, Lithuania and Finland mainly due to their historic relation to Russia but also because of the fact that they all share borders with Russia as well. The timeframe of which we study is the period of 2006-2016, as it gives us an ample chance of studying not only the time before the conflict but also the aftermath.

Nyckelord: Försvarsbudget, konflikt, realismen, regional maktbalans, Russo-Georgienkonflikten, Krimhalvön, Ryssland, Georgien

Antal ord: 6450

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning	3
1. Inledning	5
1.1 Tidigare forskning.....	6
2. Teori och forskningsdesign	7
2.1 Forskningsdesign.....	7
2.2 Kenneth Waltz och Realismen.....	8
3. Metod och material	10
3.1 Flerfallsstudie.....	10
3.2 Operationalisering.....	11
3.3 Material.....	12
4. Avgränsning	13
5. Diskussion	14
5.1 Utveckling av försvarsbudgetar i grannländerna, % av BNP 2006-2016.....	15
5.1.1 Polen.....	16
5.1.2 Finland.....	17
5.1.3 Lettland.....	18
5.1.4 Litauen.....	19
5.2 Trendutveckling och vad det betyder för hypotesen.....	20
6. Avslutning	22
Bibliografi	24
Trycka källor.....	24
Elektroniska källor.....	25
Tabeller.....	25

1. Inledning

I vår kontemporära värld präglas vi allt mer av ökad spänning och militära konflikter även i Europa. Ryssland har under en längre period investerat mer och mer i sin militär och har börjat planera för att expandera sina landsgränser i hopp om att ta tillbaka geografiska områden som historiskt sett tillhört det forna Sovjet. I februari 2022 inledde Ryssland en storskalig invasion av Ukraina och även om det inte är den första konflikten Ryssland har initierat i modern tid så är den möjligtvis den största konflikten i Europa på väldigt länge (Nationalencyklopedin, u.å.h). Vi är nyfikna på att ta reda på om den här typen av konflikter generellt sett leder till en ökad oro även i länder som inte är direkt involverade i den pågående konflikten, men det är svårt att undersöka den frågan i en aktuell konflikt då man inte kan se på konsekvenserna ännu. I stället har vi valt att undersöka hur Russo-Georgienkonflikten och invasionen av Krimhalvön där Ryssland också var en av huvudaktörerna till de respektive konflikterna och undersöka hur det har påverkat upprustningen i regionen.

Vi ser denna uppsats som en möjlig förstudie till djupgående framtida undersökningar om just vilka variabler som kan komma att påverka den uppfattande maktbalansen i ett specifikt regionalt område. Denna uppsats kommer därför att enbart fokusera på den numerära utvecklingen av upprustning hos de fyra grannländerna till Ryssland som vi valt att undersöka. Det vill säga hur militära konflikter inom en viss region kan leda till en ökad nivå av spänning även hos länderna som inte var direkt involverade i den ursprungliga konflikten.

Uppsatsen kommer ha sin utgångspunkt i realistisk teori enligt Kenneth N. Waltz (2010) för att testa hur fyra utvalda närliggande staters försvarsbudgetar påverkats av de två konflikter som valts ut för undersökningen. De två konflikter som kommer att diskuteras i denna uppsats är Rysslands invadering av Georgien samt Rysslands annektering av Krimhalvön. År 2008 invaderade Ryssland Georgien i syftet att hjälpa den georgiska regionen Sydossetien att etablera en självständighet. Detta ledde till våldsamma militära sammandrabbningar mellan ryska och georgiska styrkor (Nationalencyklopedin, u.å.g). I februari år 2014 annekterade Ryssland Krimhalvön till följd av en folklig resning i Ukraina som avsatte den ryskvänlige presidenten Viktor Janukovyjtj. Annekteringen av Krim skedde under en kort och relativt blodlös aktion. I östra Ukraina etablerades även självutnämnda republiker med stöd från ryskt håll. Detta ledde till en kyligare relation mellan Ryssland och stora delar av västvärlden (Nationalencyklopedin u.å.b).

Diskussionen av försvarsutgifter sträcker sig mellan årtalen 2006 och 2016 för att granska hur Polens, Finlands, Lettlands och Litauens försvarsutgifter såg ut före, under och efter dessa två konflikter. De fyra länder som undersöks delar gräns med Ryssland och har även en lång historia med landet. Länderna har under 1900-talet varit en del av eller lydstat till Sovjetunionen eller det ryska kejsardömet. De fyra har även varit ockuperade eller i konflikt med Sovjetunionen under 1900-talet. Polen blev invaderat och ockuperat 1939 av sovjetiska styrkor strax efter krigsutbrottet mellan Nazityskland och Polen. I slutet av andra världskriget blev landet befriat, men under kommunistiskt styre som indirekt lydte under Sovjetunionen. Sovjet hade även stora militära styrkor i Polen fram till 1990-talet efter kommunismens fall (Nationalencyklopedin, u.å.f). Finlands historia med Ryssland sträcker sig tillbaka till Kejsardömet när landet var ett storhertigdöme under den ryske kejsaren. I och med andra världskrigets början hamnade Finland i krig med Sovjetunionen som hade krävt finskt territorium. Vinterkriget och fortsättningskriget ledde till att Finland fick avyttra landområden till Sovjet. Under det kalla kriget skrevs även avtal mellan de båda länderna som gav parterna garantier för Sovjets försvar samt Finlands garanti till neutralitet (Nationalencyklopedin, u.å.a). Lettlands och Litauens relation till Ryssland sträcker sig från Kejsardömet slut vid första världskrigets slut. De båda baltstaterna blev invaderade och annekterade av Sovjetunionen under juni 1940 och var delrepubliker fram till 1991 när de bröt sig ur i samband med Sovjetunionens sönderfall. (Nationalencyklopedin, u.å.c; Nationalencyklopedin, u.å.d). De båda länderna gick med i NATO-alliansen tillsammans 2004 där Polen redan varit medlem sen 1999 för att säkra sin suveränitet och säkerhet mot grannlandet Ryssland och dess potentiella framtida aggression. (Nationalencyklopedin, u.å.e). På grund av denna historiska bakgrund och delad gräns med Ryssland eller dess territorium kan det vara av intresse att granska ländernas försvarsbudget i relation till konflikter eller väpnad handling från rysk sida i närområdet utifrån en realistisk teori. Med uppsatsens inledning i åtanke är syftet således med denna uppsats att pröva om den realistiska teorin kan förklara upprustning som resultat av konflikter i närområdet.

1.1 Tidigare forskning

Tidigare forskning i ämnet gällande staters höjning av försvarsbudgetar i samband med konflikter i närområdet är väl utbrett men inte fullständigt, särskilt inte inom tiden efter det kalla kriget och Rysslands roll som aggressiv aktör. Forskningen har ofta en specificerad frågeställning om relationen mellan de två variablerna, till exempel hur länder agerar med

försvarsutgifter när närliggande stater bryter in i inbördeskrig samt hur detta kan påverka en region och individuella staters ekonomiska utveckling (Brian j. Phillips, 2015). Det verkar saknas ett övergripande perspektiv på eurocentrisk forskning inom ämnet som granskar rysk aggression och europeiska länders ekonomiska reaktioner i upptakten till och efter kriget i Georgien. Ämnet har studerats utifrån olika vinklar så som förminskning av budget vid upplösandet av större stater som till exempel europeiska staters demilitarisering vid Sovjetunionens sammanbrott. Stor fokus har varit på stater i tredje världen och hur upprustning och konflikt påverkar levnadsstandarder samt leder till regional instabilitet under kalla kriget samt 90-talet.

Forskaren Wilhelm Agrell (2002) har studerat ämnet ur många olika aspekter, bland annat studie av ämnet kapprustning på grund av konflikt. Detta ligger nära vår frågeställning, men författaren betonar andra orsaker och samband istället för konflikt och försvarsutgifter i BNP (Agrell, 2002, ss.162-166). På grund av den tidigare forskning vi hittar anser vi att det är relevant att utveckla forskningsområdet vidare eftersom Europa har haft en lång period av stabilitet som kan vara äventyrad i framtiden. Vi tar oss inte an en sådan omfattande och ambitiös uppgift i nuläget men har som mål att lägga en grund för framtida studier inom ämnet.

2. Teori och forskningsdesign

2.1 Forskningsdesign

Denna uppsats kommer att fokusera på att deskriptivt undersöka hur Russo-Georgienkonflikten år 2008 och invasionen av Krimhalvön år 2014 har kommit till att påverka den militära upprustningen i regionen, vi är intresserade av att ta reda på om realismen som teori kan ge insikt till varför förändringen har sett ut som den gör, syftet med uppsatsen blir därmed att strukturera den på ett sådant vis att vi kan applicera vår hypotes ur ett realistiskt perspektiv för att lägga grunden för eventuella framtida studier inom ämnet. Vår hypotes som vi utgår ifrån lyder som följande *“Konflikter i en region leder till ökad upprustning även i de länder i regionen som inte var direkt involverade i konflikten”*, målet blir alltså att använda oss av realismen som en grundpelare när vi prövar vår hypotes med hjälp av statistik.

2.2 Kenneth Waltz och Realismen

I denna uppsats kommer den realistiska teorin att användas för att pröva hypotesen. Enligt Waltz (2010, ss. 102-128) beskriver realismen systemet som anarkiskt i hur stater interagerar med varandra. Det innebär att stater ska vara förberedda att utöva våld gentemot andra stater. Det i sin tur betyder att det internationella systemet präglas av oförutsägbara konflikter som vid vilket ögonblick som helst kan bryta ut. Stater försöker i största grad att maximera sin säkerhet genom maktutövning. Stater kommer alltid att ha en militär styrka med olika vapen för att kunna försvara sig eftersom det anarkiska systemet är oförutsägbart. Dessa vapen kan både användas offensivt och defensivt vilket är en del av oförutsägbarheten mellan stater. Med anledning av detta lever stater i ovisshet om andra staters avsikter. Det leder i sin tur till att statens instinkt handlar om överlevnad i det internationella systemet och därmed handlar staten strategiskt och rationellt.

Jack S. Levy & William R. Thompson (2010, s.32) refererar till Waltz teori och menar att makt är statens viktigaste medel eller verktyg i relation gentemot andra. Makt har dock enligt teorin bara ett instrumentellt värde eftersom den i sig själv inte är värdefull, utan används för att anskaffa andra medel som är av värde för stater. Hur makten är fördelad i världen är av största vikt för stater och dess beteenden på den internationella arenan, snarare än andra staters politiska uppbyggnad eller form av ledarskap.

Enligt Waltz (2010, ss.102-128) är realismen en teori som framför allt bygger på en existerande idé om staters strävan efter självbevarelse. Staten strävar efter absoluta, istället för relativa, fördelar. Det innebär att staten bland annat vid samarbeten med andra stater ser till sin egen vinning snarare än den gemensamma vinningen. Vid samarbete där andra kan gynnas mer kan det ses som ett hot mot den egna staten. Enligt teorin missgynnas alla stater på grund av att de begränsar internationellt samarbete eftersom ingen är villig att sätta sig i ett större beroende gentemot en annan stat. Stater litar, enligt realismen, inte på andra stater utan väljer istället att vara så självförsörjande som möjligt. Detta gäller även försvarsutgifter då stater som tidigare nämnts behöver en egen militär. Det innebär att resurser som hade kunnat användas på ett effektivare sätt används för att upprätthålla och säkerställa statens säkerhet. I det anarkiska systemet måste staten trygga sin existens med medel som den kan skapa på egen hand. Denna princip är både nödvändig men också farlig eftersom den kan leda till konflikt på grund av höga risker genom staters agerande för egna intressens skull

Levy & Thompson (2010, ss.31-34) menar att Waltz teori gör att stater med olika intern ordning kommer att agera på ett liknande sätt medan stater med liknande intern uppbyggnad

kommer att agera helt olika i en annorlunda världsordning.

Hegemoniers makt skapar obalans vilket gör att andra stater kommer att försöka balansera den ledande statens makt. Det innebär att stormakter i form av hegemonier sällan existerar en längre period. I stället är maktbalans mellan stater den vanligaste formen av världsordning. Maktbalansteorin har således som hypotes att en stat som agerar hegemoniskt, framför allt i sitt närområde, kommer att leda till att grannländer försöker skapa en motbalans för att minska faran för att konflikt ska uppstå som drabbar dem. Maktbalansteorin innebär även två ytterligheter där stater vill värna sin säkerhet i förhållande till andra samt stater som har som mål att bli hegemonier med kontroll över andra (Waltz, 2010, ss.102-128).

Enligt Waltz (2010, ss.161-193) förklarar maktbalansteorin det anarkiska och tävlingsinriktade internationella systemet som staterna verkar i. Systemet tvingar stater att anamma andra staters framgångsrika förfaringssätt för att stärka sitt nationella skydd. Maktbalansteorin präglas också av polaritet och dess viktiga innebörd för en stabil eller instabil världsordning. Bipolära och multipolära maktbalanser har stor och olika inverkan på det internationella systemets ordning. Multipolära maktbalanser kännetecknas av tre eller flera stormakter som verkar. I ett bipolärt system är maktbalansen delad mellan två stormakter och deras block som interagerar med varandra. Skillnaden mot ett multipolärt system är att det bipolära med två parter enligt Waltz är säkrare för alla inblandade. Detta då blocken gör färre misstag som kan leda till krig eller konflikt eftersom det råder mindre brist på osäkerhet mellan två aktörer. Det står i motsats till det multipolära systemet där nya enheter kan uppstå och rubba den rådande maktbalansen eftersom tre eller flera aktörer behöver förhålla sig mot varandra på ett annat sätt.

Realismen betonar dock även att den internationella världsordningen trots anarki även består av mellanstatliga och andra organisationer samt överenskomna tillvägagångssätt som försöker reglera staters relationer. Anarki är dock den viktigaste faktorn trots internationellt utbyte eftersom det inte finns någon annan instans som staten kan lita på eller vända sig till om den behöver hjälp (Waltz, 2010, ss. 102-128).

Realismen är relevant som vald teori i denna undersökning eftersom den beskriver staters interaktioner genom våld eller hot om våld via maktbegreppet. På grund av det internationella systemets präglade icke-hierarkiska struktur måste stater ha någon form av försvarsmakt, hur den är uppbyggd regleras således av andra länders gärningar. Teorin är således lämplig eftersom undersökningens syfte är att pröva teorins förklaringar av militär upprustning genom maktbalans utifrån ländernas satsning på försvarsutgifter i relation till två aggressiva gärningar från Ryssland. Logiskt ur detta perspektiv hade varit att regionen som helhet borde

ökat sina investeringar av försvarsutgifter som resultat av den Russo-Georgiska konflikten och annekteringen av Krimhalvön i syfte av att stärka sina möjligheter till att försvara sig själv om situationen skulle behöva det. Detta eftersom länder måste ta hand om sin egen säkerhet och inte kan förlita sig på andra för att förbli säkra.

3. Metod och material

3.1 Flerfallsstudie

Undersökningen i denna uppsats är en kvalitativ flerfallsstudie. En fallstudie är enligt Dag Ingvar Jacobsen (2017, ss.69-71) en metod eller en design som testar enskilda fall, vilket kan anses vara en nackdel med att använda denna metod. Istället kan forskaren använda sig av mer än ett fall och därmed genomföra en flerfallsstudie. En flerfallstudie har som mål att påvisa orsakssamband till skillnad från fallstudier. Peter Esaiasson, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Ann Towns och Lena Wängnerud (2017, ss.108-110) anger att grunden i att kunna dra slutsatser om orsak och verkan är att jämföra och för att kunna jämföra krävs minst två analysenheter. Eftersom undersökningen i denna uppsats syftar till att försöka se orsakssamband mellan konflikt och högre försvarsbudget i BNP är en jämförande flerfallsstudie vald som lämplig metod. Dock är det viktigt att poängtera att kausaliteten mellan orsak och verkan i vår studie inte är allomfattande utan det finns fler möjliga orsakssamband som kan leda till att länder väljer att höja sina försvarsbudgetar. För att göra undersökningen möjlig att genomföra har vi valt att begränsa oss till valda variabler för att granska orsakssambanden.

I denna uppsats kommer undersökningens hypotes således att prövas genom att jämföra fyra fall i form av länders militära budgetutveckling över tidsperioden 2006-2016 med fokus på två konflikter, Russo-Georgienkriget 2008 samt ockupation och annekteringen av Krimhalvön 2014. De fyra aktuella länderna är Litauen, Polen, Finland och Lettland då de alla är grannländer till Ryssland som var instigator i båda konflikterna. Knut Halvorsen (1992, s.45-46) anger att det är gynnsamt att uttrycka en problemställning i en hypotes. En eller flera hypoteser formuleras då för att sedan undersökas och exempelvis testas gentemot den valda teorin. I denna uppsats kommer vår hypotes att testas mot delar av realistisk teori och således blir fallstudien hypotesprövande. Det är dock viktigt att ha i åtanke att det endast är maktbalansering enligt realistisk teori som kommer att ställas mot undersökningens hypotes. Denna avgränsning är gjord för att undersökningen ska kunna vara genomförbar.

En fallstudie kan enligt Sharan B. Merriam (1994, s.25) vara partikularistiska, heuristiska, induktiva eller deskriptiva. Denna undersökning är som tidigare nämnt deskriptiv och Merriam (1994, ss.26-27) anger att en deskriptiv fallstudie handlar om att undersöka något med hjälp av så många variabler som möjligt och den även beskriver samverkan mellan dessa variabler, samt att detta gärna får vara över en längre tidsperiod. Vidare anger Merriam (1994, ss.26-27) att en deskriptiv fallstudie oftast är kvalitativ genom att framföra resultatet i djupgående text istället för att vara kvantitativ och framföra resultatet i siffror. Med anledning av att undersökningen i denna uppsats undersöker variabler under tidsperioden 2006 till 2016 samt att resultatet presenteras i en grundlig diskussion utifrån grafer som gjorts på statistik, går det att motivera att undersökningen i detta fall är deskriptiv.

En fallstudie enligt Merriam (1994, ss.24-27) innefattar fall som ska undersökas kvantitativt eller kvalitativt, alternativt både och. Om undersökningen är kvantitativ eller kvalitativ handlar om hur materialet samlas in och diskuteras. Den kvantitativa metoden genererar generella slutsatser i form av siffror medan den kvalitativa metoden genererar detaljer och ett annat djup i slutsatserna för att kunna förstå orsak och verkan fullt ut. Valet att använda kvalitativ metod för att genomföra denna undersökning motiveras av uppsatsens syfte och frågeställning. För att kunna besvara frågeställningen krävs statistik som har sin utgångspunkt i de fyra utvalda länderna och som således går att jämföra med varandra. Den kvalitativa metoden är således fördelaktig att använda för att på ett mer djupgående sätt kunna diskutera och jämföra likvärdiga data på ett tillförlitligt sätt.

3.2 Operationalisering

Med utgångspunkt i valda variabler kommer den statistiska data som hämtas för att genomföra undersökningen och besvara dess frågeställning att presenteras i form av grafer. Graferna i fråga har skapats med hjälp av World Banks egna datasystem som bygger på ett flertal olika indikatorer hämtade från en mängd olika statsvetenskapliga institutioner runt om i världen. Eftersom dessa institutioner kan komma att ställa upp sina variabler/indikatorer på olika vis är det därmed av stor vikt att säkerställa att graferna som används i diskussionen bygger på samma värden vilket ledde till att vi fokuserade på indikatorn "Military Expenditure % of national GDP" från Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), i texten kommer vi att använda försvarsbudget som synonym till denna variabel. Graferna kommer sedan att undersökas och diskuteras utifrån realismen där vi använder statistiken som ett möjligt mått på upplevd maktbalans, hur länder reagerar på konflikter i

närheten av sina egna gränser och om det påverkar deras egen upprustning. Genom denna diskussion får vi möjlighet till att lägga en stabil grund för framtida studier inom ämnet genom att först och främst pröva vår hypotes i denna uppsats och senare inkludera andra variabler ifall vi ser någon indikation på ett samband mellan regionala konflikter och upprustning. Vi har valt just denna variabel för vi anser att det är en väldigt rättvis och objektiv representation av länders militära utveckling samt genom att fokusera på försvarsbudget som procent av nationell BNP förenklas jämförelse när man undersöker flera aktörer. Variabeln som vi valt ska dock inte ses som ett försök till att etablera en kausalitet, statistiken vi använder oss av är i detta fall primärt deskriptiv och ska inte tas som analyserande. Det kan finnas en rad andra variabler som förklarar förändringen av försvarsbudgetutvecklingen vi undersökt bättre, men målet är som sagt att etablera om det finns något intresse av att i framtiden undersöka relationen mellan regionala konflikter och upprustning ytterligare. Undersökningen kanske till och med kan peka oss i rätt riktning för hur vi bör komplettera detta forskningsområde för att komma fram till en mer konkret slutsats om sambandet vi undersöker. Viktigt att därmed lägga märke till är att avgränsningen av variabel som vi har gjort varken verifierar eller förkastar möjligheten till en kausalitet mellan regional konflikt och upprustning.

3.3 Material

Materialet i denna undersökning är statistik hämtad från World Bank. Statistiken visar länders försvarsutgifter i procent av BNP över en period av 10 år mellan 2006 och 2016. Valet av statistiskt material motiveras av uppsatsens syfte och således även den valda metoden som används för att genomföra denna undersökning. För att genomföra en flerfallstudie krävs det likvärdig statistik i flera fall som går att jämföra med varandra. För att kunna genomföra undersökningen i förhållande till vald frågeställning krävs det att materialet avgränsas. Valet av material avgränsas till mellan åren 2006 och 2016 för att skapa en rättvis representation av före- och efter konflikterna som skedde 2008 och 2014, för att undersöka om vår hypotes om att dessa konflikter under denna period ledde till ökad upprustning i de granskade länderna. Vi har även valt att begränsa oss till att granska fyra grannländer till Ryssland för att datamängden inte ska bli alltför omfattande och för att Ryssland var en av huvudaktörerna i båda konflikterna är vi intresserade av att se hur dess grannländer har reagerat på dess ökade aggression gentemot under dessa två konflikter.

Vi kommer att komplettera statistiken med vissa kvalitativa inslag, framförallt genom artiklar angående bakgrunderna och händelseförloppet som skapade konflikterna vi kommer att undersöka i denna uppsats. Vi anser att för att statistiken ska få något värde behövs det kunna appliceras i verkligheten för att skapa en någon grad av förståelse om varför det utvecklades just så som det gjorde. Utan en helhetsbild om de respektive konflikterna är det nästintill omöjligt att komma någonvarnt med en hypotesprövande uppsats eftersom det inte går att dra någon form av kvalitativ slutsats till varför vår hypotes inte stämmer om statistiken skulle visa på något som inte överensstämmer med våra ursprungliga förutfattade meningar.

4. Avgränsning

Eftersom vårt mål är att undersöka om vår hypotes *“Konflikter i en region leder till ökad upprustning även i de länder i regionen som inte var direkt involverade i konflikten”* stämmer är det viktigt att poängtera att många av de avgränsningar vi gjort kan ha lett till värdefull data uteblir.

Till att börja med så har vi valt att enbart undersöka fyra olika grannländer till Ryssland. Det är en ytterst liten provstorlek av aktörer, något som riskerar att ge ett felaktigt intryck på resultaten eftersom det kan komma att visa sig att just de länderna vi valt är outliers till hur helheten av situationen faktiskt ser ut, syftet är därför mestadels att använda detta som en förstudie till att undersöka om det finns en möjlighet till att det existerar ett samband mellan variablerna *“military expenditure”* och regionala konflikter. Vi hoppas att detta kan lägga grunden till ytterligare forskning i framtiden eftersom de tidigare studierna vi undersökt är relativt specialiserade på ett fåtal variabler men vi anser att möjligheten finns att expandera utöver det som redan är etablerat.

För det andra så fokuserar denna uppsats i princip enbart på statistiken vi tagit från World Banks databas och vi använder oss enbart av konflikterna som förklarande variabel till vår beroende variabel *“military expenditure”* (% of national GDP). Det kan mycket väl existera mer passande variabler som i sådana fall hade kunnat bidra till en klarare bild av situationen.

Det kan också vara så att vårt metod av val i form av en deskriptiv flerfallsstudie inte heller är det mest passande för frågan vi valt, hade man operationaliserat variablerna på ett annat vis hade man kunnat göra en mer konkret statistisk analys genom till exempel regressionsanalyser. Detta hade om möjligt kunnat öka validiteten av våra slutsatser genom att mer konkret undersöka korrelationen och signifikansen hos de variabler som behandlats.

Trots våra avgränsningar anser vi att denna uppsats lägger en stabil grund för eventuella framtida studier som kan göras inom ämnet. Fokuset i denna uppsats ligger som sagt i att undersöka om det är relevant att utveckla detta forskningsområde vidare och potentiellt hur man skulle kunna göra det mer effektivt i framtiden.

5. Diskussion

I denna sektion av uppsatsen kommer vi att fokusera på och undersöka Russo-Georgienkriget och invasionen av Krimhalvön med hjälp av realistisk teori inom internationella relationer tillsammans med statistisk data för att undersöka vår hypotes. Realismen är en teoretisk ram som betonar staters konkurrens och deras strävan efter makt och säkerhet. Genom att tillämpa denna teoretiska perspektiv kan vi försöka förstå hur dessa konflikter kom att påverka utvecklingen av upprustningen hos Litauen, Polen, Lettland och Finland. Denna del kommer därmed fokusera på realismen som teori och dess möjligheter till att förklara hur den statistiska datan har utvecklats, vad för trender ser vi? Hur har de respektive länderna utvecklats i takt med konflikterna och finns det något som tyder på ett samband mellan konflikterna och denna utveckling?

Den ryska invasionen av Georgien år 2008 har sina rötter i upplösningen av Sovjetunionen. År 1990 utropade Sydossetien, en region i Georgien, som självständig nation. Våldsamheter mellan Sydossetien och Georgien började nästan direkt och Ryssland blev involverad då Tbilisi anklagade Moskva för att finansiera och stötta utbrytarregioner. Möjligtvis tack vare Ryssland inblandelse lyckades inte Georgien kontrollera situationen och under år 1992 blev de bittert tvungna till att acceptera ett eldupphör som möjliggjorde CIS soldater (Commonwealth of Independent States) att etablera sig i zonen och effektivt frysa konflikten i ett stadie av en de facto självständighet för Sydossetien. Relationen mellan Georgien och Sydossetien blev inte bättre efter eldupphöret men våldsamheterna slutade i alla fall för tillfället. Men det var under år 2004 som situationen verkligen eskalerade, den nyvalda georgiske presidenten Mikheil Saakashvili lovade att stärka Georgiens relation med USA och Europa samt att återetablera Sydossetien som georgiskt territorium, något som varken Moskva eller de Sydossetiska myndigheterna uppskattade. År 2008 attackerade georgiska styrkor Sydossetien efter påstående om att Ryssland flyttat både styrkor och vapen över till Sydossetien, något Georgien tolkat som ett eventuellt hot mot deras suveränitet. Attacken ledde till att sydossetiska militanta styrkor började utöva sina egna räder mot georgiska mål och inom kort bröt ett fullskaligt krig ut mot Sydossetien backat av Ryssland. Ryska styrkor

gick in i norra Georgien den 7:e augusti och kriget pågick i fem dagar till den 12:e augusti (Killingsworth, Matt 2012, s.119-123). Konflikten var väldigt kort men visade på en ökad imperialistisk aggressivitet från Rysslands sida, en trend som kom att utvecklas vidare under 2000-talet.

Den illegala ockupationen och annekteringen av Krimhalvön år 2014 skedde i samband med interna oroligheter i Ukraina. En lag om en mer integrerad handel med EU blev inte underskriven av president Viktor Janukovyj som i stället valde att närma sig Ryssland och dess president Vladimir Putin. Demonstrationer mot detta slogs ner av regimen vilket ledde till att den ukrainske presidenten blev avsatt. I östra Ukraina utropades även med ryskt stöd självutnämnda republiker som försökte bryta sig loss. Krimhalvön anses vara en strategisk bas för den ryska flottan samt även ha en stor rysk etnisk minoritet vilket kan ha påverkat beslutet att ockupera och annektera området. Till skillnad mot de utbrutna regionerna i östra Ukraina blev Krim inte ett föremål för fortsatt konflikt mellan de båda länderna då Rysslands angrepp överraskade ukrainskt försvar (Ketenci, A. and Nas, Ç. 2021). Ukraina valde att inte eskalera konflikten vidare genom att svara med egna väpnade styrkor, något som i dag kan ses som ett strategiskt val eftersom de troligtvis inte hade klarat av en fullskalig konflikt vid denna tid. Ryssland gjorde det tydligt att ifall Ukraina försökte göra något åt annekteringen av Krimhalvön hade det slutat med våldsamma sammandrabbningar (Ryabushkin, D.S. 2022). Anledningen till att Ukrainas val kan ses som strategiskt är för att genom att inte svara på den olagliga annekteringen med ytterligare våld riskerar de inte att eskalera konflikten vidare och det blev ett sätt att försäkra sig själva om deras fortsatta suveränitet, genom att provocera Ryssland vidare riskerar dem en fullskalig invasion, något som sagt de inte hade klarat av vid denna tidsperiod, så på många sätt och vis var Ukrainas passivitet under annekteringen ett försök till självbevarelse.

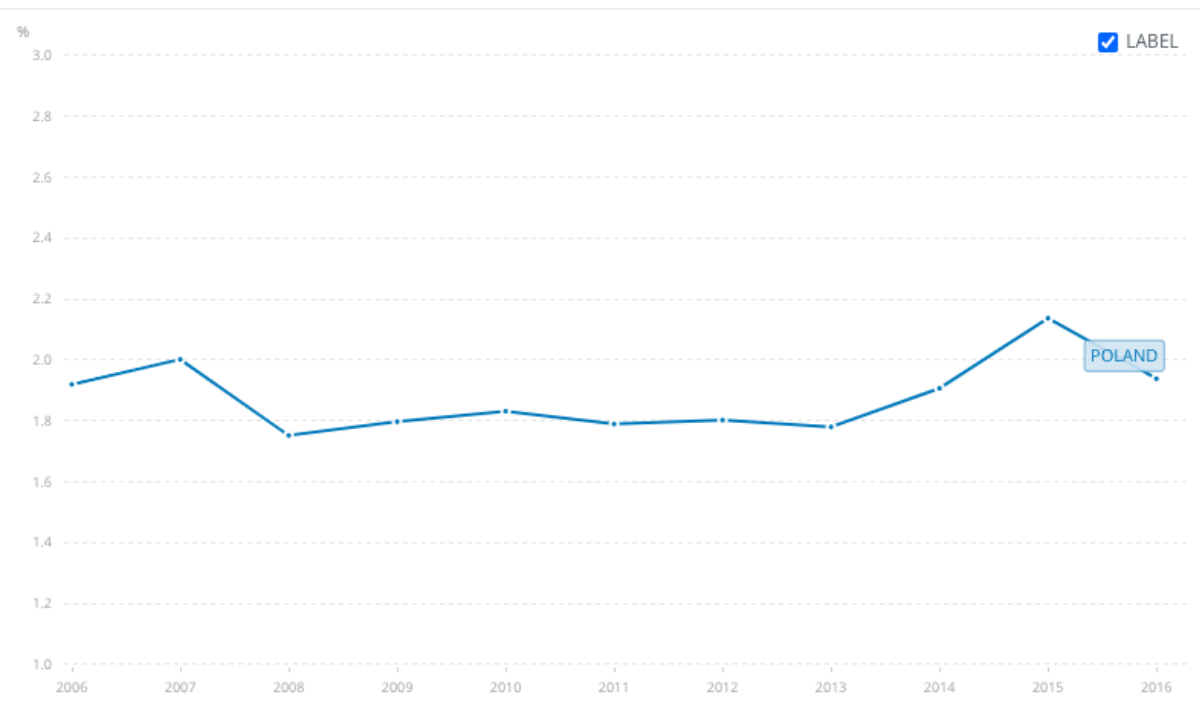
5.1 Utveckling av försvarsbudgetar i grannländerna, % av BNP 2006-2016

För att undersöka tidsperioden då dessa två konflikter kan ha kommit till att påverka den militära upprustningen i regionen har vi inkluderat grafer, en jämförande med de fyra länder vi valt och sen grafer om utvecklingen för respektive land. Punkterna som är intressanta att kolla på i dessa grafer är precis innan och efter Russo-Georgienkonflikten 2008 och invasionen av Krimhalvön 2014. Konflikterna kom efter en rad tecken på att Moskva allt mer blickar ut över de forna sovjetstaterna i hopp om att en dag återta den regionala kontrollen

landet en gång hade. Om man applicerar realismen som teori för internationella relationer till vår hypotes *“Konflikter i en region leder till ökad upprustning även i de länder i regionen som inte var direkt involverade i konflikten”* förväntar man sig att se att dessa två konflikter ska ha skapat en ökad känsla av oro och upplevd spänning i dessa länder med tanke på deras relation till Ryssland och som konsekvens bör dessa konflikter att ha lett till en ökad upprustning eftersom länderna vill solidifiera deras självbevarelse och möjlighet till att försvara sin suveränitet ifall de skulle bli attackerade eftersom de enligt realismen måste klara sig själva i det anarkiska systemet.

5.1.1 Polen

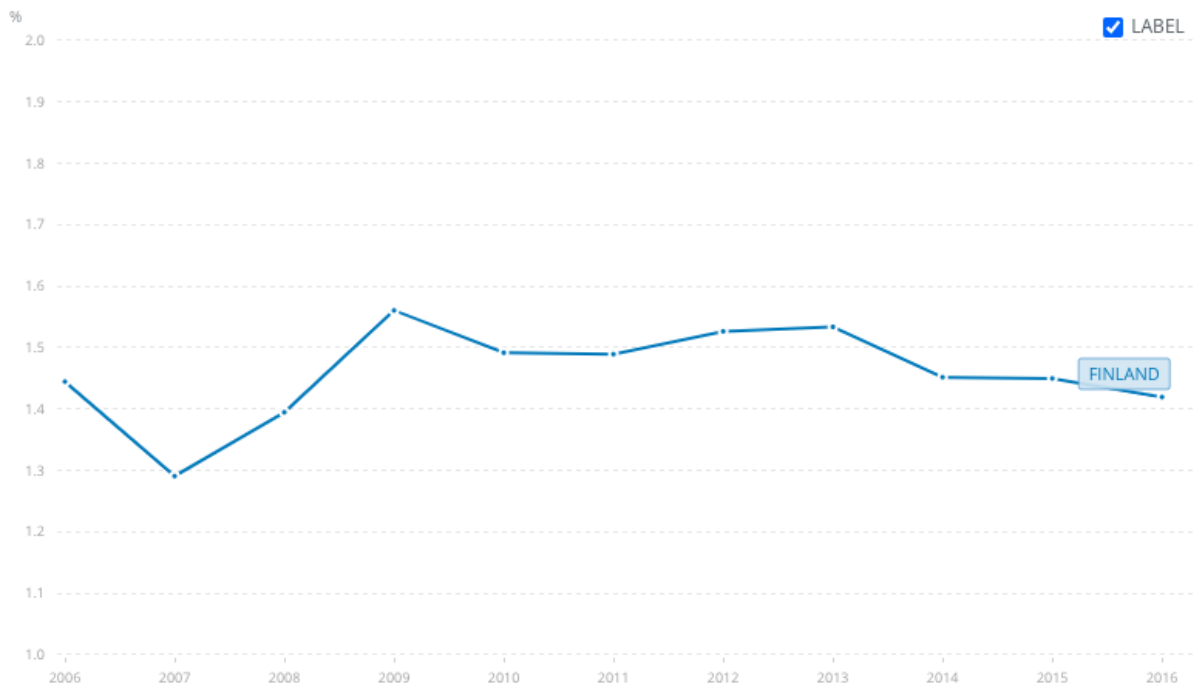
Det har under en längre tid existerat en spänning mellan Polen och Ryssland, speciellt efter att Polen gått med i NATO, ett beslut som Ryssland var väldigt kritiskt till. Det är förståeligt med tanke på Ryssland och USAs relation efter Kalla kriget. NATO:s närvaro i Polen kan uppfattas som ett hot ur ett defensivt realistiskt perspektiv från Rysslands sida. Trots Ryssland och Polens relation ser vi som sagt ingen större skillnad i Polens försvarsbudget efter invasionen av Georgien, den ökar någorlunda efter invasionen av Krim 2014 från 1.8% år 2013 till 2.1% år 2015, en ökning på 22%. Det är dock viktigt att påpeka att det kan vara just Polens NATO-medlemskap som leder till att de inte känner till behovet av att öka sina investeringar av militären snarare än att Polen inte kände sig hotade av Ryssland. En annan faktor kan vara att Polen redan spenderar runt 2% av BNP på sitt försvar vilket är talet som rekommenderas av NATO för att en försvarsmakt ska ha en god finansiering och därmed vara effektiv. En procentuell ökning på 22% från 2013 till 2015 kan definitivt användas för att påpeka någon känsla av rädsla/självbevarelse-strävan hos Polen, detta kan dock likväl bero på NATOs 2% regel, där medlemmar ska lägga 2% av sin BNP till sitt försvar.

Figur 1: Poland Military Expenditure (% of national GDP) (World Bank, 2023)

5.1.2 Finland

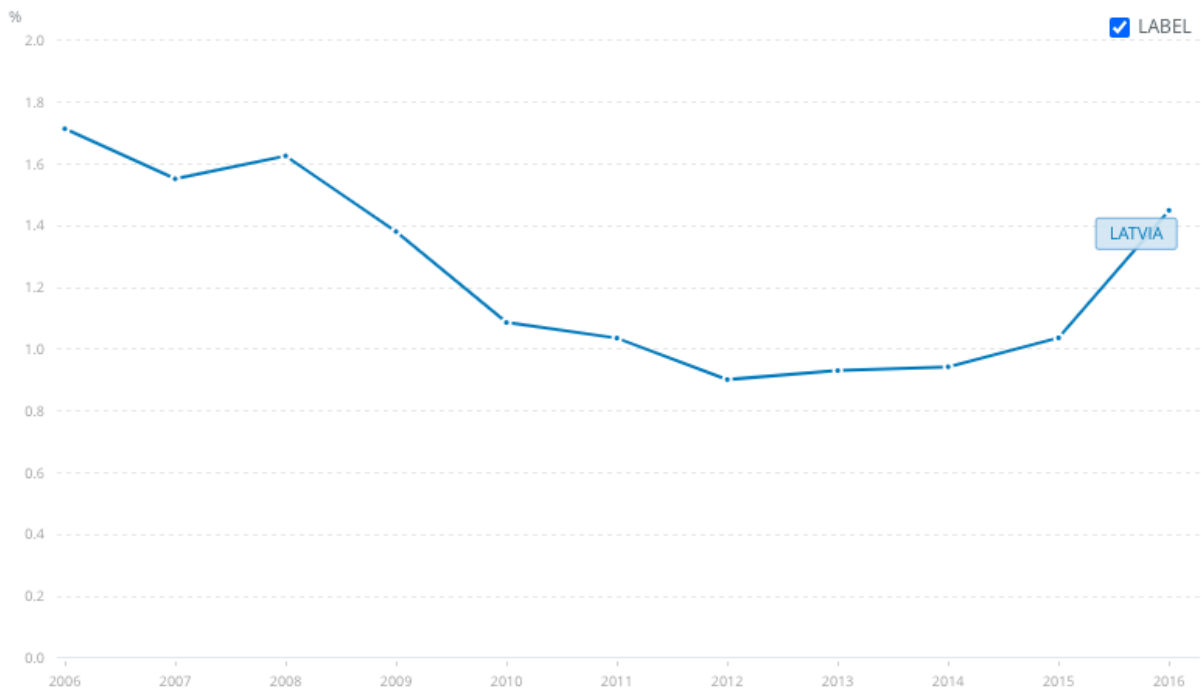
Finlands försvarsbudget ökade initialt med 23% från 1.3% av BNP till 1.6% av BNP under perioden 2007-2009 med invasionen av Georgien men har sedan dess hållit sig relativt stadig och även sjunkit en del efter invasionen av Krimhalvön. Rimligtvis kan detta bero på att trots att Finland är ett grannland till Ryssland så är Finland tillräckligt långt borta från både Georgien och Ukraina för att faktiskt känna sig direkt hotade av denna aggressiva utvecklingen, då antaganden kan göras att Rysslands nuvarande intresse ligger primärt i de mer sydöstra delarna av Europa. Det finns som sagt fler variabler som kan spela en större roll i Finlands försvarsbudget än just ett militärt aktivt Ryssland, däremot är det intressant oavsett att undersöka just hur budgeten har förändrats över den perioden. Finlands budget kan också inte anses öka avsevärt under de två konflikterna eftersom landet anser sig ha gott försvar och dessutom inte vill framstå som att agera aggressivt mot sin granne. Enligt realismen är det svårt för andra stater att veta om militär makt ska användas defensivt eller aggressivt. I Finlands fall kan en relativt stabil försvarsbudget i BNP över tid antyda att landet inte vill provocera Ryssland i mån som kan komma att leda till en sämre relation och kanske till och med konflikt mellan länderna.

Figur 2: Finland Military Expenditure (% of national GDP) (World Bank, 2023)

5.1.3 Lettland

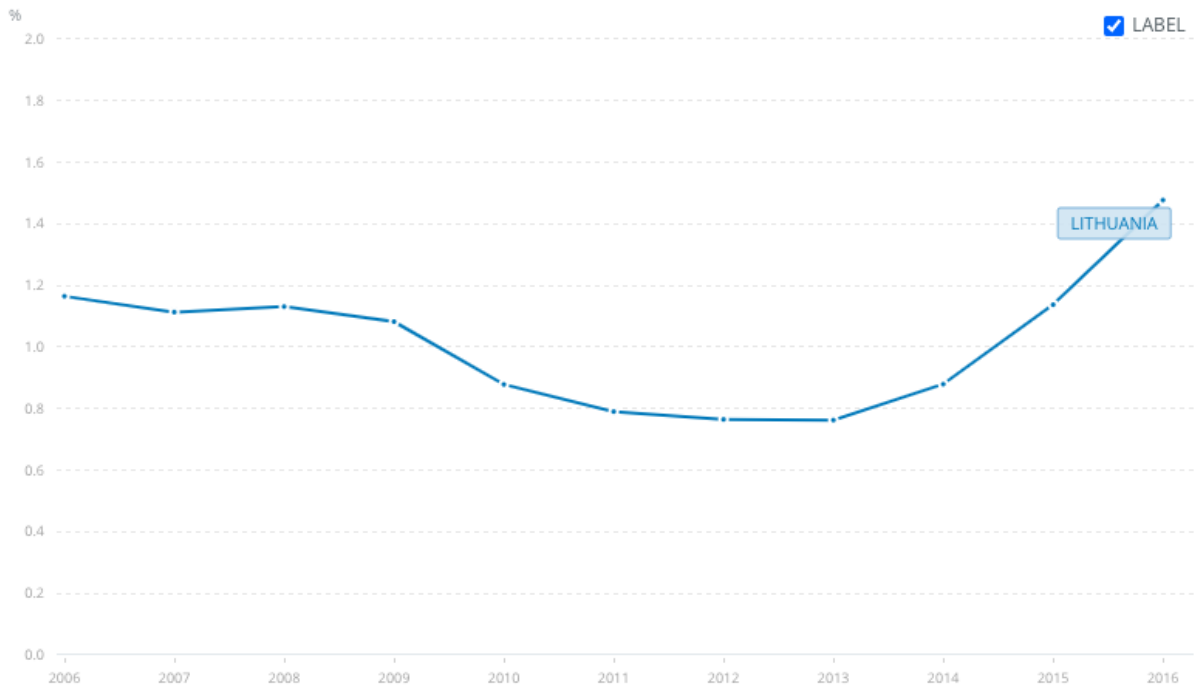
Som vi ser i grafen nedanför har Lettland haft en trend av avrustning, en som startade redan innan Georgien konflikten men som inte verkar ha påverkats för mycket av just den konflikten. Detta kan bero på ett flertal andra variabler som att de behövt investera kapital i andra delar av samhället och helt enkelt behövt dra ner på sin försvarsbudget för att möjliggöra dessa investeringar. Under denna perioden från år 2006 till invasionen av Krimhalvön år 2014 sjönk deras försvarsbudget med hela 88% från 1.7% av totalt BNP till 0.9%, däremot ökade den med 66% från 0.9% till 1.5% av totalt BNP efter invasionen av Ukraina. Med Jack S. Levy & William R. Thompson (2010, ss.31-34)an konflikten i Georgien inte ledde till någon förändring av försvarsbudgetens utveckling så kan vi dock se en stor förändring efter konflikten på Krimhalvön. Detta fenomen kan bero på att konflikterna själva är alldeles för olika i natur och därmed leder till olika uppfattningar om hur allvarlig situationen är. Invasionen av Krimhalvön kan ses som en mer imperialistisk konflikt där Ryssland försöker etablera sig utanför sina traditionella landsgränser medan i Georgien uttalade sig Ryssland för att försöka hjälpa regionen Sydossetien att bli en självständig stat. Statens reaktion gentemot de två konflikterna kan också ha orsakats av avståndet till dem. Avstånd och motiv kan således vara andra faktorer som orsakar förändringar snarare än konflikten i sig.

Figur 3: Latvia Military Expenditure (% of national GDP) (World Bank, 2023)

5.1.4 Litauen

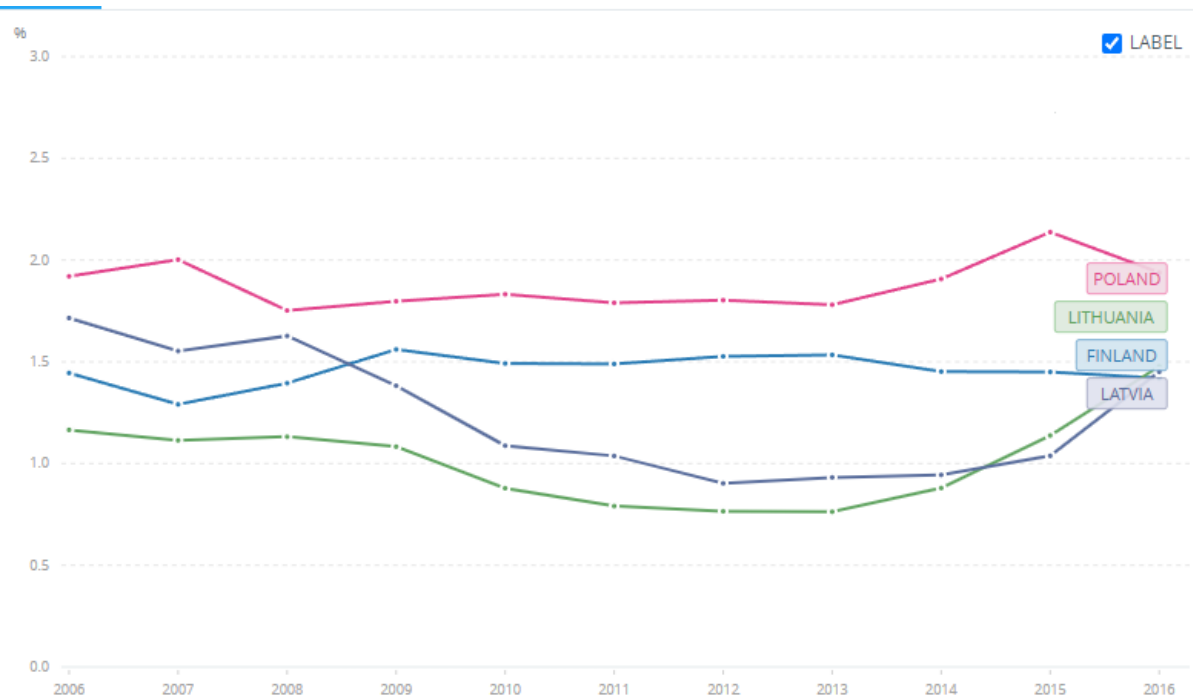
I Litauen ser vi en liknande utveckling som i Polen med en negativ utveckling efter Georgien konflikten och en ökande trend efter invasionen av Krimhalvön. Precis innan konflikten mellan Georgien och Ryssland låg Litauens försvarsbudget på 1.1% av deras BNP och sjönk till 0.8% fram tills invasionen i Ukraina då den steg från 0.8% till 1.5% på bara två år 2014-2016, detta är en procentuell ökning på 87.5%. Således skulle man kunna argumentera för att invasionen av Krimhalvön har bidragit till en större oro i det forna östblocket, speciellt med tanke på att konflikten i Ukraina var betydligt mer imperialistiskt drivet ur Rysslands perspektiv än den i Georgien. Rimligtvis skulle grannländer till Ryssland bli oroliga när Ryssland aktivt använder sig av militära medel för att expandera sina landsgränser. Viktigt att poängtera däremot är att Litauen dessutom, liksom Polen och Lettland, är en medlem av NATO (Nationalencyklopedin (u.å.e), utan att inkludera fler variabler och potentiella NATO-direktiv är det tämligen svårt att konstatera att orsaken till denna förändringen är enbart på grund av Rysslands militära handlingar, men genom statistiken lägger vi en grund för potentiellt framtida arbete inom ämnet för att kunna pröva realismen som teori.

Figur 4: Lithuania Military Expenditure (% of national GDP) (World Bank, 2023)

5.2 Trendutveckling och vad det betyder för hypotesen

Nedanför ser vi att under denna 10 årsperiod har det inte skett allt för stora förändringar av försvarsbudget. Intressant att notera är det faktum att det inte ser ut som att Russo-Georgienkonflikten år 2008 haft någon effekt av upprustning i regionen över huvud taget. Ur ett realistiskt perspektiv ser detta lite märkligt ut då vi förväntat oss att länderna i fråga skulle ha ökat sina investeringar i det militära som konsekvens av att ett annat land blivit attackerat i regionen. Detta kan således bero på ett flertal andra faktorer som vi exkluderat från vår undersökning och det kan betyda att i framtiden kan det vara nyttigt att undersöka fler alternativa variabler för att säkerställa en koppling mellan regional konflikt och militär upprustning hos grannländer. Det finns även en möjlighet att i Polen, Lettland och Litauens fall att deras NATO medlemskap betytt att de inte har känt behovet av att investera allt för mycket mer i sin militär med tanke på att de är backade av den största militäralliansen i kontemporär historia.

Figur 5: Military Expenditure (% of national GDP) (World Bank, 2023)

Utvecklingen vi ser är inte nödvändigtvis vad vi hade kommit till att förvänta oss ursprungligen, medans vi ser en generell trend efter invasionen av Krimhalvön som tyder på att konflikt bidrar till en högre grad av investering i dessa länders militär så är det inte tillräckligt för att dra någon konkret slutsats om dessa två variabler. I graferna som ovan kan vi urskilja en potentiell trend av upprustning framförallt efter invasionen av Krimhalvön då alla förutom Finland såg en positiv utveckling av investeringar i det militära. Polen, Lettland och Litauen ökade sin försvarsbudget med 22%, 66%, 87.5% respektive efter Rysslands annektering av Krimhalvön medan Finland sänkte sina investeringar i militären med ungefär 7%. Även om vi inte ser något generellt samband mellan Russo-Georgienkonflikten och investeringar i länders försvar genom en ökad allokering av resurser mot försvarsbudget anser vi att trenden man kan se efter Krimhalvön tillräckligt för att yrka på att mer forskning behövs inom området. Våra resultat är inte tillräckligt för att nödvändigtvis bevisa vår ursprungliga hypotes så anser vi att det finns tydliga tecken på ett möjligt samband, om inget annat så finns det motivation för att fortsätta att forska inom detta ämnet genom att undersöka betydligt fler variabler och händelser som kan komma till att vara relevanta i frågan om hur regionala konflikter påverkar den militära upprustningen hos närliggande aktörer.

6. Avslutning

De fyra utvalda länderna i denna undersökning bemötte kriget i Georgien och Rysslands annektering av Krimhalvön på olika vis enligt utfallet av försvarsutgifter i BNP över den studerade perioden. Bemötandet av Georgienkonflikten ledde inte till någon avsevärd förändring av försvarsutgifter vilket kan innebära att länderna inte ansåg sig mer hotade av Ryssland än vad de gjort tidigare. Det finns rimligtvis andra variabler som kan ha spelat en större roll, som till exempel geografiska anledningar eller NATO-medlemskap. Eftersom vi enbart undersökte två konflikter under denna period är det möjligt att både Georgienkonflikten och annekteringen av Krimhalvön skulle kunna etablera sig själva som en outliers, eller avvikande värde i möjliga framtida studier.

Annekteringen av Krim och etableringen av utbrytarrepubliker i östra Ukraina ledde till att majoriteten av länderna ökade försvarsutgifterna fram till år 2016, vilket till stor del bekräftar maktbalanseringsteorins princip om att aggressiva hegemoniska stater kommer att motarbetas av andra för att de själva inte i framtiden ska bli drabbade. Höjningen av ländernas försvarsbudget kan dock inte helt säkerställas vara kopplade enbart till de två konflikterna, andra variabler som kan ha spelat roll är bland annat NATO:s 2%-mål i försvarsutgifter som länder ska sträva efter. Tre av fyra länder var under den granskade perioden medlemmar av alliansen vilket inte utesluter interna påtryckningar om att baltstaterna skulle ta större ansvar för sin nationella säkerhet. Länderna kan samtidigt också inte höjt försvarsbudgeten efter konflikten i Georgien på grund av det mellanstatliga försvarssamarbetet där NATO garanterar alla sina medlemmars trygghet från yttre anfall.

Trenden av höjda försvarsutgifter efter Rysslands annektering av Krim år 2014 och stöd till rebellgrupper i östra Ukraina kan även bero på att landet nu agerade hegemoniskt för att ta territorium från andra. Detta kan förstås genom att Ryssland aldrig drog tillbaka sin trupp från Krim som införlivades i landet till skillnad från Georgien där militären lämnade landet efter en kort men intensiv konflikt.

De två konflikterna varade dessutom inte i ett vakuum där den andra konflikten kan ha påverkat de fyra staternas reaktioner utifrån lärdomar tagna från den första konflikten. Maktbalanseringsteorin kan till fördel användas för att försöka besvara textens hypotes, det är dock viktigt att förstå dess begränsning när flera andra variabler inte används som också kan förklara orsakssambandet. Det finns ofta inte direkta kausala kopplingar mellan orsak och samband genom att mäta två variabler. Hypotesen är dock viktig att ställa eftersom

västvärlden har sett ett ökat hot från Rysslands sida och särskilt Europa som löper stor risk att hamna i konflikt med landet.

Framtida forskning inom ämnet på en djupare nivå baserat på liknande frågeställning borde vara av nytta och ett förstärkande bidrag till forskningen eftersom dagens säkerhetsläge har förvärrats markant sedan konflikterna utspelade sig. Waltz maktbalansteori är en av de stora teorierna inom internationella relationer sett till konflikt vilket gör att den är relevant att använda och fortsätta pröva på nya händelser som sker i vår omvärld.

Bibliografi:

Trycka källor:

Agrell, Wilhelm (2002). *Rustningens drivkrafter*. 3., [grundligt omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan Stockholm: Wolters Kluwer

Halvorsen, Knut (1992). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur

Jacobsen, Dag Ingvar (2017). *Hur genomför man undersökningar?: introduktion till samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 2:1 Lund: Studentlitteratur

Killingsworth, Matt (2012) Understanding order and violence in the post-Soviet space: the Chechen and Russo-Georgia wars, *Global Change, Peace & Security*, 24:2, 219-233

Levy, Jack S. & Thompson, William R. (2010). *Causes of war*. Chichester: Wiley-Blackwell

Merriam, Sharan B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur

Waltz, Kenneth N. (2010). *Theory of international politics*. Reissued Long Grove (IL): Waveland Press

Elektroniska källor:

KETENCI, A. and NAS, Ç. (2021) 'A Constructivist Perspective: Russia's Politics on Ukraine and Annexation of Crimea (2014)', *Bilge Strateji*, 12(22), pp. 53–88. Available at: <https://search-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=poh&AN=156800907&site=eds-live&scope=site> (Accessed: 21 May 2023).

Nationalencyklopedin (u.å.a). Finland. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-18]

Nationalencyklopedin (u.å.b). Krim. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-18]

Nationalencyklopedin (u.å.c). Lettland. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-18]

Nationalencyklopedin (u.å.d). Litauen. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-18]

Nationalencyklopedin (u.å.e). Nato. tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-18]

Nationalencyklopedin (u.å.f). Polen. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-18]

Nationalencyklopedin (u.å.g). Sydossetien. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-18]

Nationalencyklopedin (u.å.h). Ukrainakonflikten. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-18]

Phillips, Brian J. (2015). Civil war, spillover and neighbors' military spending. *Conflict Management and Peace Science*, Vol. 32, No. 4 (September 2015), pp. 425-442. <https://www.jstor.org/stable/26271399>.

Ryabushkin, D.S. (2022). 'Crimean Events of 2014: Causes, Chronology, Consequences', *Journal of Slavic Military Studies*, 35(1), pp. 115–142. doi:10.1080/13518046.2022.2045803.

Tabeller:

World Bank (2023). *Finland Military expenditure (% of national GDP)*

<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2016&locations=FI&start=2006>

World Bank (2023). *Latvia Military expenditure (% of national GDP)*

<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2016&locations=LV&start=2006>

World Bank (2023). *Lithuania Military expenditure (% of national GDP)*

<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2016&fbclid=IwAR2e37qmhZ9dU-0gNpYpnIxbi6rsXVmzflA6RNCQIGhpdMz1KqvxWkFrAJU&locations=LT&start=2006>

World Bank (2023). *Poland Military expenditure (% of national GDP)*

<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2016&fbclid=IwAR2e37qmhZ9dU-0gNpYpnIxbi6rsXVmzflA6RNCQIGhpdMz1KqvxWkFrAJU&locations=PL&start=2006>

World Bank (2023). *Military expenditure (% of national GDP)*

<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2016&fbclid=IwAR2e37qmhZ9dU-0gNpYpnIxbi6rsXVmzflA6RNCQIGhpdMz1KqvxWkFrAJU&locations=PL&start=2006>
<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2016&locations=LV-PL-LT-FI&start=2006>